

Ge dig ut och skåda toppskarv

Känner du till att man mellan september och februari med hygglig säkerhet kan se toppskarv från en gata i Torekovs samhälle?

Toppskarvarna rastar tillsammans med storskarvar ute på Svarteskär som ligger drygt hundra meter från land. Allt ifrån enstaka fåglar upp till som mest 42 ex noterades föregående vinter under denna period.

De största antalen sågs mellan oktober och januari.

Ofta står de på skäret, men ibland fiskar de i flock i vattnet i närheten.

Mikael Arinder

Så här hittar du till Svarteskär

Observationsplatsen är lättillgänglig och du skådar från en asfalterad väg. Så här hittar du dit:

Med bil: kör till Lundstens gata i Torekov och parkera i vändslingsan längst i söder. Alternativt, parkera på den stora hamnparkeringen i Torekovs hamn och gå till korsningen mellan S:ta Toras väg/

Lundstens gata och Ydrehallsgatan. Promenaden tar bara några minuter.

Med buss: åk med Skånetrafiken till Torekovs busstation. Promenaden till Lundstens gata tar tio minuter.

Spana av Svarteskär med tubkikare från S:ta Toras väg. Om du tittar ut mot Hallands Väderö så ser du två skär drygt 100 meter ut. Svarteskär är det vänstra av

Vy från S:ta Toras väg i Torekov ut mot Svarteskär (mitt i bilden). Skarvarna kan anas på bilden. Hallands Väderö i bakgrunden. Revet i förgrunden är en del av stranden. Foto: Thomas Wallin.

Toppskarvar (skarv nr 1, 2 och 3, från vänster) och storskarvar (skarv nr 4, 5, 6 och 7, från vänster) på Svarteskär. Bilden är tagen från observationsplatsen i Torekov 19 januari 2020. Notera skillnader mellan arterna i huvudform, halsform, näbbtjocklek, samt gul mungipa på toppskarvarna respektive gul fläck vid näbbbasen på storskarvarna. Toppskarv 1 och 2 har hunnit få tofs, medan den brunare toppskarv 3 med ljus strupe är i första vinterdräkt och saknar tofs. *Foto: Mikael Arinder.*

dess. Toppskarvarna och storskarvarna står i blandad flock på skäret. Läs mer nedan om hur du skiljer dem åt.

Andra fåglar kring Svarteskär

Passa på att spana ut över vattnet mot Hallands Väderö. Tobisgrissla och tordmule flyger ofta förbi en bit ut, och det finns chans att se flygande lommar, doppingar, dykänder och kanske en pilgrimsfalk. Spana också efter skärnsnäppor på de båda skärens klippor. De kan vara knepiga att få syn på, men med lite tålamod kan man hitta dem i vattenbrynet. Annars är närbelägna Torekovs rev (nedanför Torekovs camping) en utmärkt lokal för skärnsnäppa. Sök på "Torekov havsbad" i Google maps för att hitta till stenrevet ut i havet. Skärnsnäpporna brukar hålla till längst ut och är lätta att se med tubkikare inifrån stranden.

I tången nedanför Torekovs hamnparkeering går ofta skärpiplärkor, ängsplärkor och sädesärlor.

Toppskarven häckar i Skåne

Toppskarven häckar numera i Skåne. Den första häckningen konstaterades 2018 på Stora Orskär utanför Hallands Väderö. Sedan dess har den ökat med några par varje säsong och dessutom spridit sig till närliggande ön Vinga skär. Thomas Wallin berättar att 20–25 par häckar på de båda skären 2022. Antalet har därmed ökat i år på Vinga skär, medan det häckar ungefär lika många toppskarvar på Stora Orskär som i fjol. Inventeringarna görs från båt, eftersom störningarna vid landstigningar skulle bli onödigt stora. Häckningsplatserna ligger inom fågelskyddsområde med beträdnadsförbud t.o.m. 15 juli.

Så här skiljer du toppskarv från storskarv

Storskarv är större och grövre än toppskarv, och fågelns ansiktsteckning, struktur och "jizz" är vägledande vid artbestämning. Men små storskarvshonor se anmärkningsvärt toppskarvslika ut om de ses ensamma. Ge därför akt på följande karaktärer för att skilja arterna åt.

Toppskarv

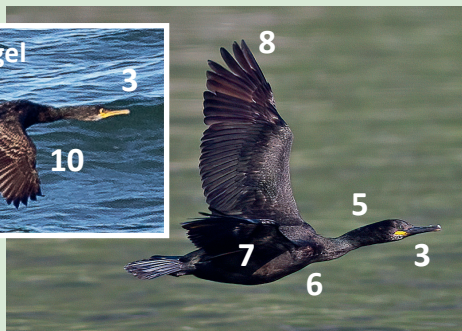

1. Nätt och elegant med slank hals. Mindre än storskarv.
2. Huvudet nätt med rundad hjässa och brant panna. Ögat omgivet av mörka fjädrar. Har panntofs under häckningens första tid, men saknar alltså tofs under sommar och höst.
3. Tunn näbb som är svart under häckning, annars ljus gul.
4. Gul mungipa kontrasterar mot svart kind.

Storskarv

1. Grov och bulkig med grov hals.
2. Huvudet stort, kantigt och kilformat med flack panna. Ögat omgivet av fjäderlösa/nakna partier i ljusare nyans. Saknar alltid panntofs.
3. Smutsvit, kraftig näbb.
4. Stor tydlig gul fläck vid näbbasen.

5. I flykten hålls halsen rak. Slank hals.
6. Bröstat alltid enfärgat.
7. Vingarna är fästa en bit bak på fågelns.
8. Kortare vingar med trubbig hand.
9. Har raskare flykt och ofta lägre flyktbana över vattnet än storskarven.
10. Ungfåglar har ljus täckarfält (bildat av ljus-spetsade övre vingtäckare).

5. I flykten hålls den kantiga halsen lätt krökt. Halsen grov som på en gås.
6. Bröstat enfärgat eller fläckigt i mörkt och vitt.
7. Vingarna är fästa mitt på fågelns.
8. Längre vingar med spetsigare hand.
9. Har tung flykt med långsamma, gåslika vingslag.
10. Ungfåglar har oftast helmörk vingovansida, men kan ha antydan till ljus täckarfält.

Foton: Mikael Arinder.

Toppskarvar på Runde i Norge. Foto: Mikael Arinder.

Under vinterhalvåret ses toppskarvar i allt större antal och på fler lokaler, till exempel vid Grytskären och vid revet söder om hamnen i Vejbystrand.

Toppskarv var en stor raritet i landet för 50 år sedan. Inte ett enda fynd av arten gjordes i Bohuslän under 1970-talet. Men i takt med att ströobservationer började göras under 1980-talet så fick ornitologer upp ögonen för arten, kanske efter att ha läst Per Alströms fältbestämningsartikel om toppskarv/storskarv i *Vår Fågelvärld* 1985. Under 1990-talet exploderade artens förekomst längs norra västkusten. Toppskarv började övervintra på Segelskären-Ursholmarna i Bohuslän, och någon kanske minns SkOFs toppskarvs-exkursion med chartrad båt ut till dessa skär. Det var då enda chansen att se arten i landet. 1999 var antalet toppskarvsfynd i

landet uppe i 200. Den första häckningen i landet konstaterades 2004 på Soteskär i Bohuslän, och sedan dess har arten koloniserat västkusten. Toppskarv är numera en etablerad häckfågel i landet, och enligt *Fågelåret 2020* häckade 940 par under 2020, varav det stora flertalet i norra Bohuslän.

Mikael Arinder
mikael.arinder@telia.com